
Implikasjoner av regionalisering av
virkemidler for næringsutvikling og
næringsrettet forskning

Samfunnsøkonomisk analyse Rapport 16-2019

08.05.2019

Bakgrunn

Regionreform

Fylkeskommunene skal få et større ansvar for næringsutvikling

Hagen-utvalget

Overføring av om lag halvparten av næringsrettede virkemidler

Områdegjennomgang av Virkemiddelapparatet

«opprydding i virkemiddel-jungelen»

Gir ikke jobbgaranti før ryddeprosess: - Ingenting er hellig

Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) skal rydde opp i «virkemiddeljungelen» for næringslivet, som koster ni milliarder kroner. Ingenting kan utelukkes, og arbeidsplassene kan ikke garanteres.

DN+ 2 min Publisert: 10.06.18 - 20:41 Oppdatert: 7 måneder siden

– Det færste mindre bedrifter spør om når jeg møter dem er hvordan de skal finne frem i denne jungelen av tiltak, støtteordninger, garantier og så videre. I dag er det faktisk slik at det finnes programmer som skal hjelpe brukerne å finne frem i programmene, sier næringsminister Torbjørn Røe Isaksen. (Foto: Per Thraen)

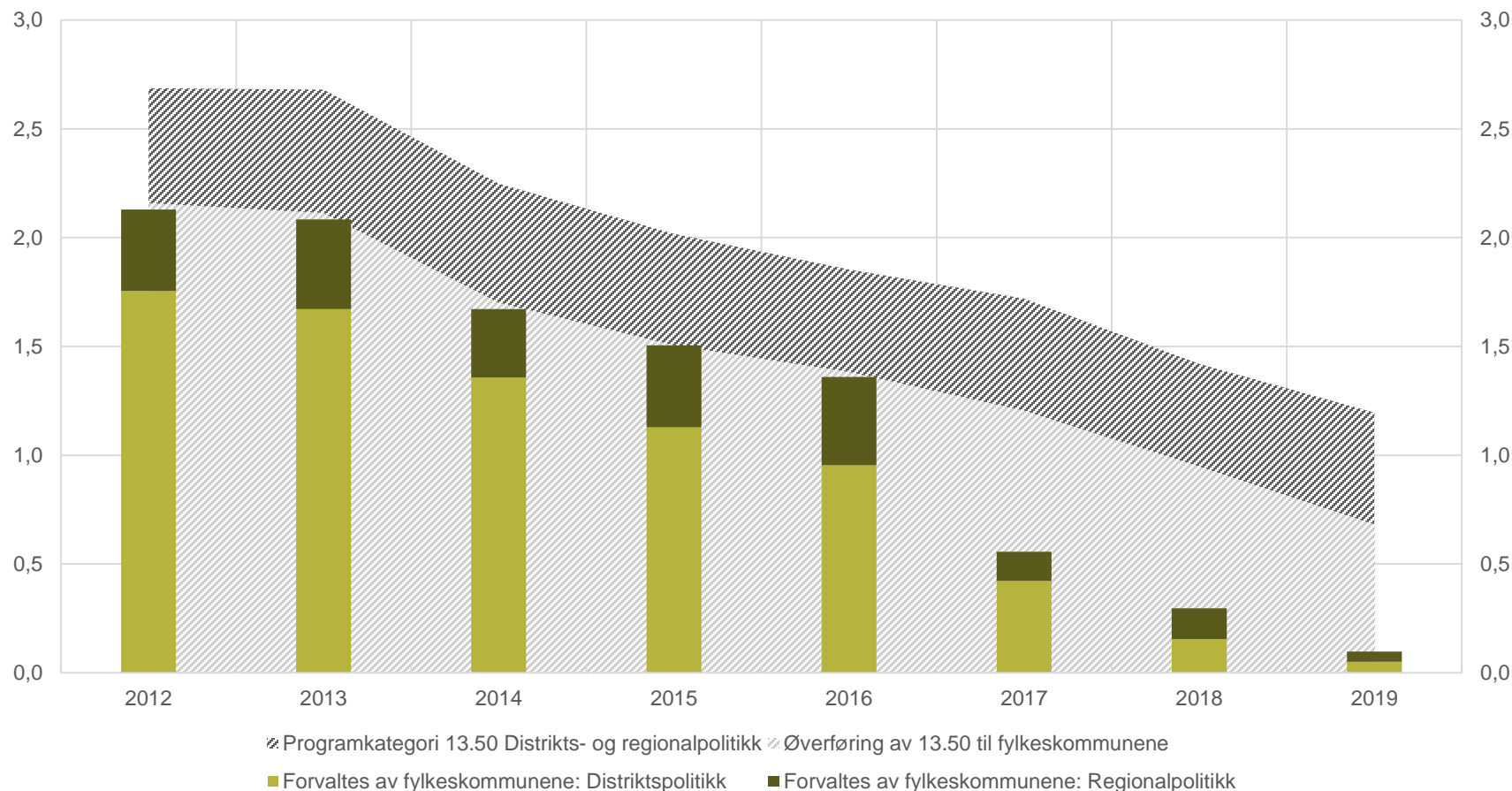
Tilnærming

- Datakilder:
  - Dokumentstudier
  - Budsjett og tildelinger
  - Fem arbeidssamlinger
    - Kunnskap om fylkeskommunenes arbeid
    - Hva og hvordan regionalisere
    - Muligheter og utfordringer ved økt regionalisering
    - Forankring og felles refleksjon
- Premiss
  - Formålet med regionreformen: fylkeskommunene får økte rammer (og oppgaver) knyttet til næringsutvikling og (større) beslutningsmyndighet over den regionale næringspolitikken.
  - Samlede midler til næringsrettede virkemidler ligger fast

«økt regionalisering» => desentralisering av virkemidler utover det som allerede er vedtatt flyttet

Reduksjon i overføringer til fylkeskommunene

Saldert budsjett. Programkategori 13.50.¹ Milliarder kroner. Løpende priser. 2012-2019²

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse basert på budsjettforslag KMD

1) Programkategori 13.50 samlet inkluderer også Kap. 554 Kompetansesenter for distriktsutvikling (Distriktsenteret). Dette utgjør i underkant av 30 mill. kroner årlig. Bevilgninger til regionalpolitikk er t.o.m. 2016 definert som andelen av kap. 551, post 60 som er tildelt virksomheter utenfor det distriktpolitiske virkeområdet (andelen er hentet fra Samspillsdatabasen). Distriktpolitikk er i samme periode definert som resten av kap. 551, post 60, samt hele kap. 551, post 61.

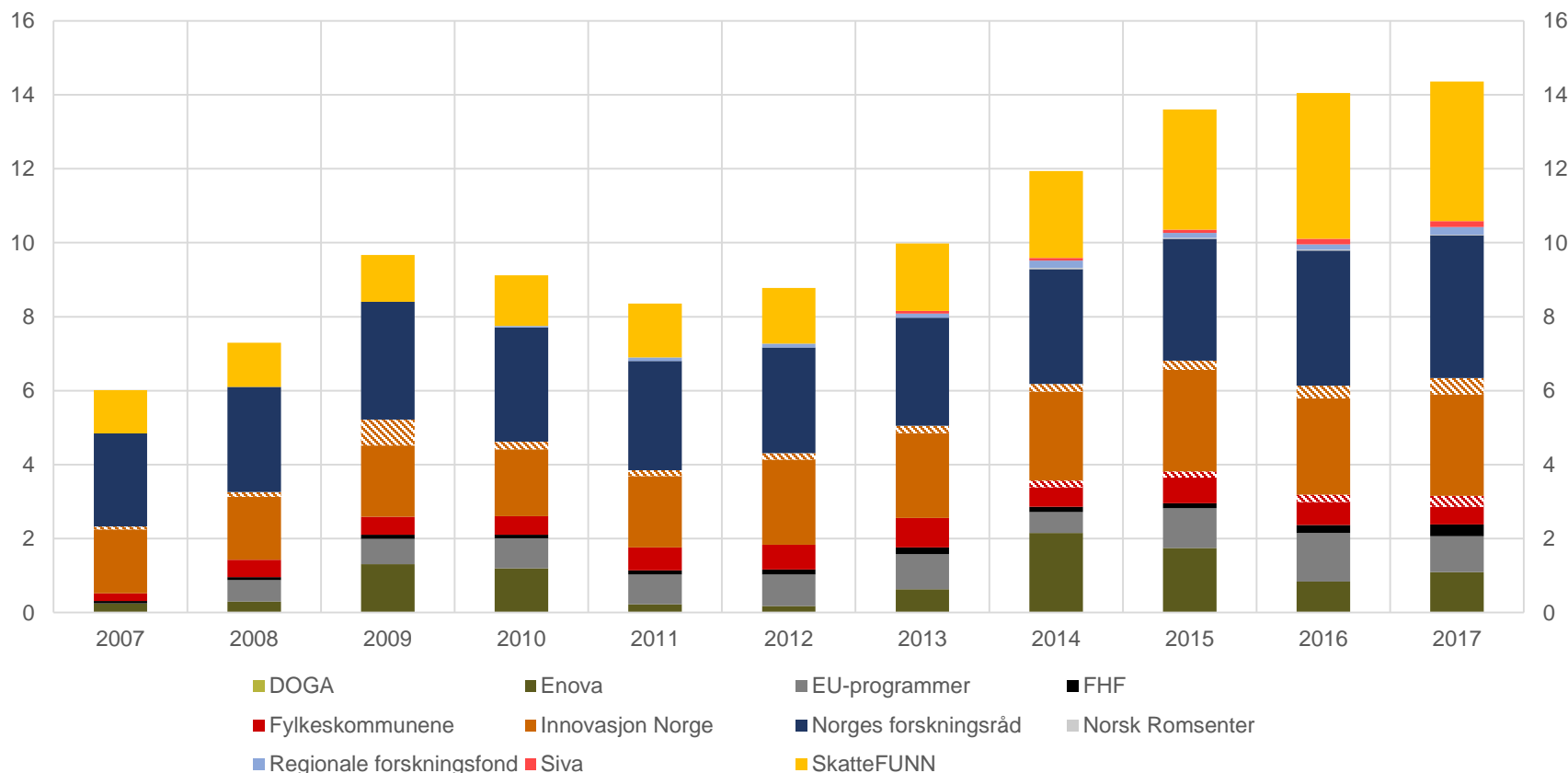
Budsjettforslag for 2019

Kilder: Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Samfunnsøkonomisk analyse AS

Langvarig vekst i virkemidler for næringsrettet FoUol

– Fylkeskommunens relative betydning er svekket

Tilskudd fra det næringsrettede virkemiddelapparatet.^{1,2} Mrd. kroner. Løpende priser. 2007-2017

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse basert på samspillsdatabasen

1) Risikolån og garantier fra Innovasjon Norge er omregnet til tilskudd ved å anta en tapsavsetning på 30 prosent av låneverdien hvert år (skravert del av Innovasjon Norges midler). Eksempelvis ble 226,5 mill. kroner satt av til tapsfond for midler over NFDs Kap. 2421, post 50 i 2017.

Samme år ble det bevilget 916,6 mill. kroner i innovasjonslån.

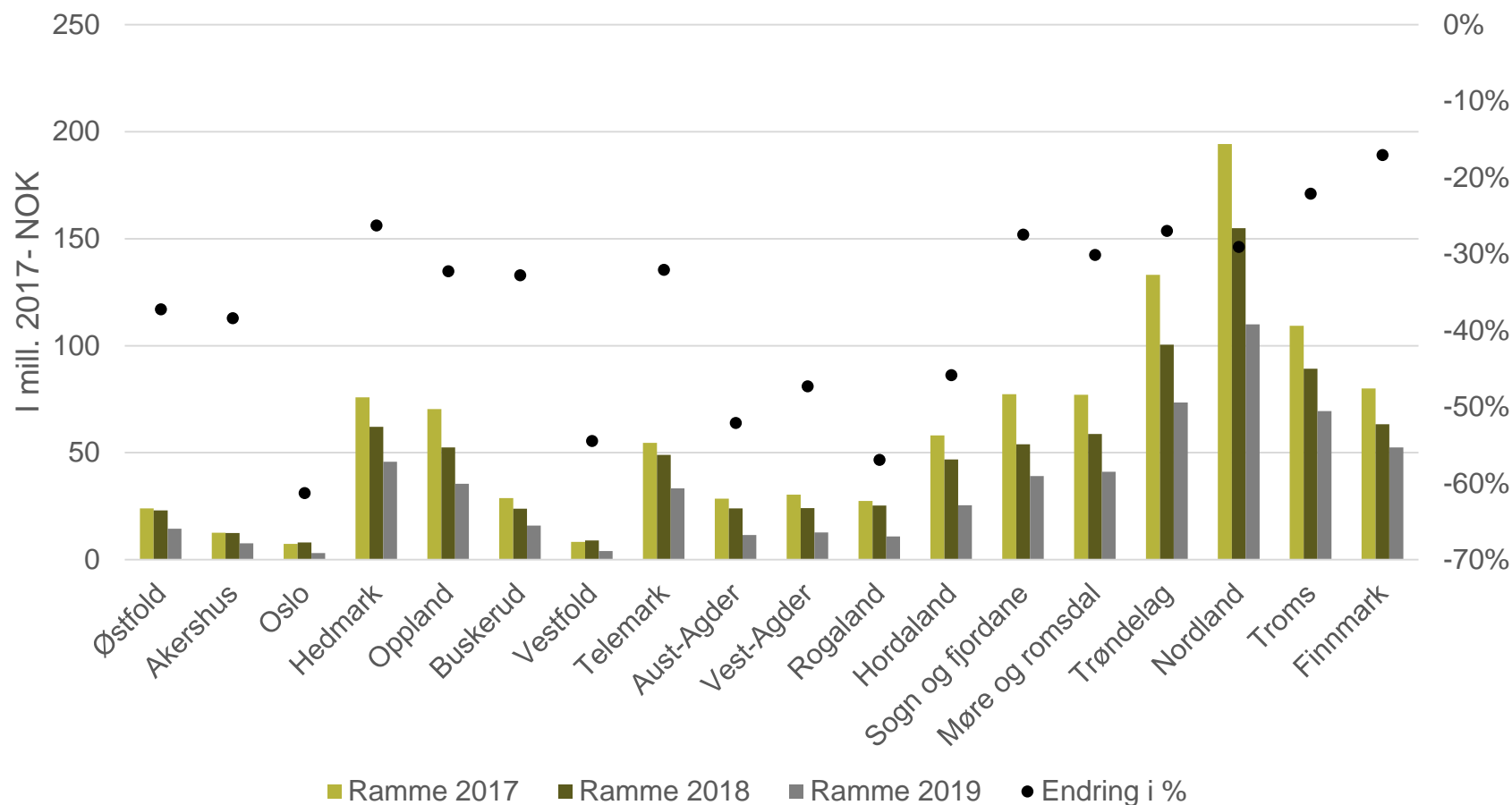
2) Tilskudd til energieffektivisering, akademisk rettet forskning (grunnforskning mv.), fysisk infrastrukturstøtte og pro-fileringsaktiviteter er holdt utenfor. For fylkeskommunenes egne midler (skravert del av fylkeskommunenes midler) er medfinansiering av Interreg-prosjekter, høyskolesatsinger og bredbåndsutbygging ekskludert.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Regional variasjon

- Variasjonen skyldes at fordelingen av midlene er tett koblet til målene for distriktspolitikken
- Størst nedgang for regioner som hadde lite (med få kommuner innenfor det distriktspolitiske virkeområdet)

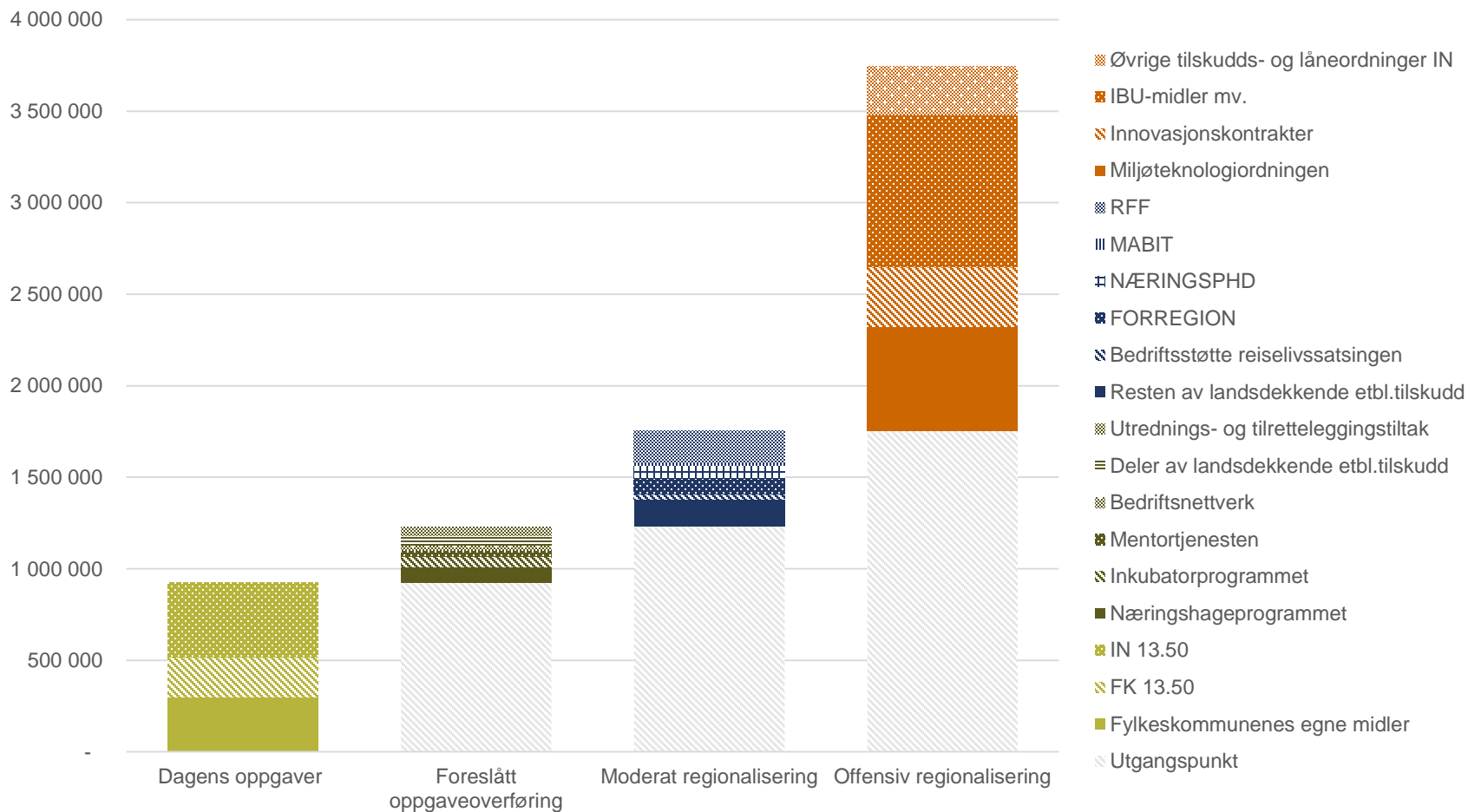
Indikert ved å se på fylkeskommunens rammer for regional næringsutvikling. 2017-2019. Endring fra 2018-2019

Dimensjonering

-Allerede vedtatt oppgaveoverføring til fylkeskommunene, samt eksemplifisert moderat og offensiv regionalisering

Samlede rammer basert på budsjettforslag 2019. i tusen kroner

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Noter: Der hvor ikke budsjettposter er direkte knyttet til et program eller ordning er informasjon om budsjetter hentet fra omtaler i budsjettforslag fra ulike departementer, årsrapporter fra virkemiddelaktørene og historiske fordelinger fra Samspillsdatabasen.

Kilder: Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Siva, fylkeskommunene og Samfunnsøkonomisk analyse AS

4 hypotetiske modeller for «økt regionalisering»

Offensiv regionalisering av bedriftsrettede virkemidler

- Fylkeskommune får oppdragsgiver- og søknadsbehandlingsansvar for store deler av de bedriftsrettede virkemidlene

Regionene har oppdragsgiveransvar og ansvar for søknadsbehandling

D

- Regionene får oppdragsgiveransvar for store deler av de bedriftsrettede virkemidlene
- Søknadsbehandling ligger hos nasjonale virkemiddelaktører

A

Regionene har oppdragsgiveransvar, mens nasjonale aktører har ansvar for søknadsbehandling

C

B

- Fylkeskommune får oppdragsgiver- og søknadsbehandlingsansvar for enkelte bedriftsrettede virkemidler
- Nasjonale aktører har ansvaret for søknadsbehandling av sine virkemidler

- Regionene får oppdragsgiveransvar for enkelte bedriftsrettede virkemidler.
- Søknadsbehandling ligger hos de nasjonale aktørene

Moderat regionalisering bedriftsrettede virkemidler

Implikasjoner

Regionalisation of most business development measures

Regions as commissioner and responsible for application processing for large parts of the company-directed remedies

Størst regional innflytelse

Loss of national infrastructure for application processing and learning

D

Responsibility for policy mix and for application processing

C

- Regions as commissioner and responsible for application processing for some policy measures
  - National actors are responsible for application processing for other policy measures
- Regions as the first point of contact*
- Potential overlap in work tasks, competence and infrastructure.*
- Possibility of "shopping"*

- Regions as commissioner for most industry development measures
- National actors are responsible for application processing

A

Functional division of labor and safeguarding of national competence

B

- Regions as commissioner for some industry development measures
- National actors are responsible for application processing

Responsibility for policy mix, but not for application processing

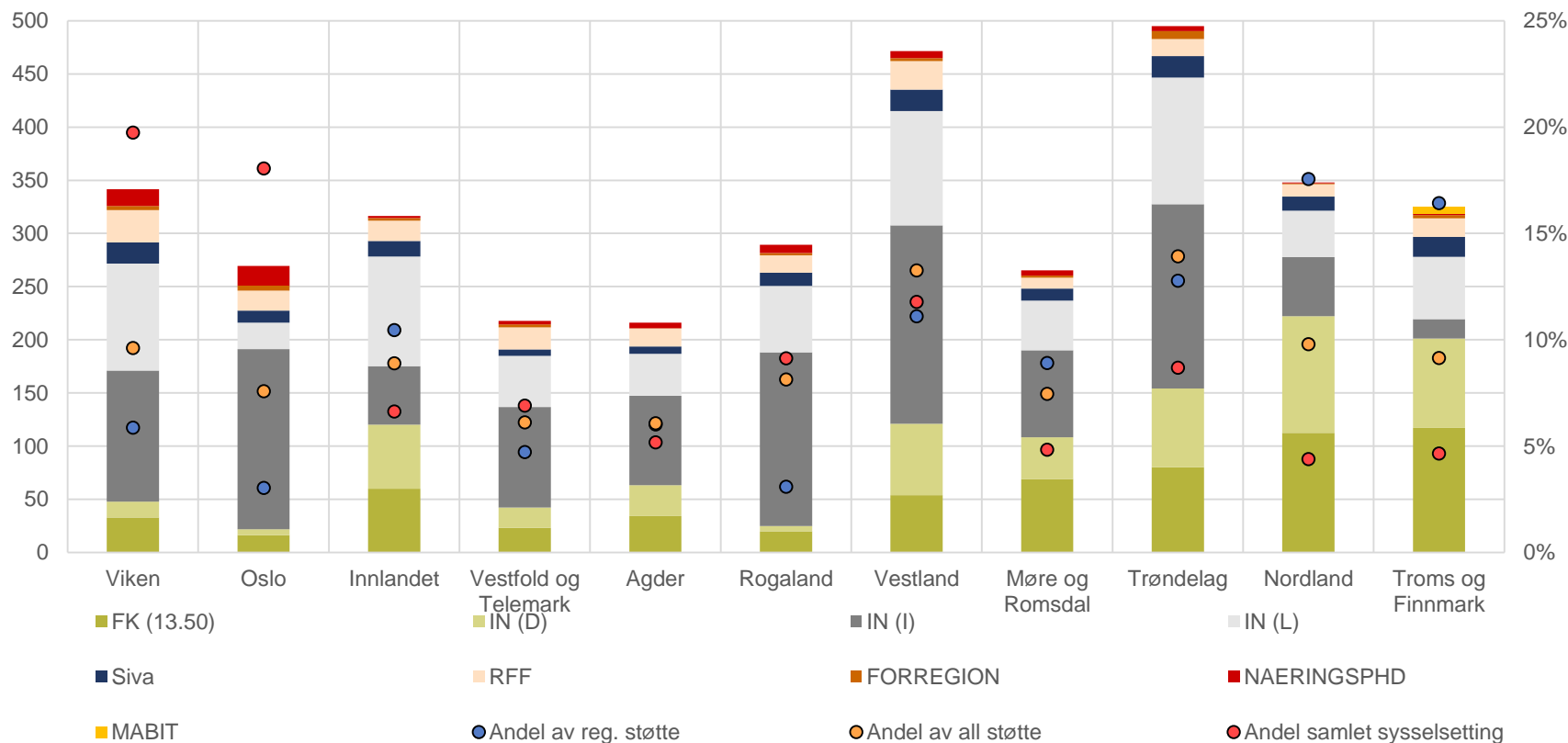
Moderate regionalization of business-oriented instruments

Ekstra slider

Behov for metode for (ny?) fordeling av midler

-dagens fordeling er koblet til andel distriktskommuner

Dagens¹ fordeling av virkemidler tenkt som «offensiv regionalisering»² på nye regioner.³ Millioner kroner. 2017⁴

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

1) Fordelingen er gjort på bakgrunn av informasjon om tildelinger i 2017 i Samspillsdatabasen.

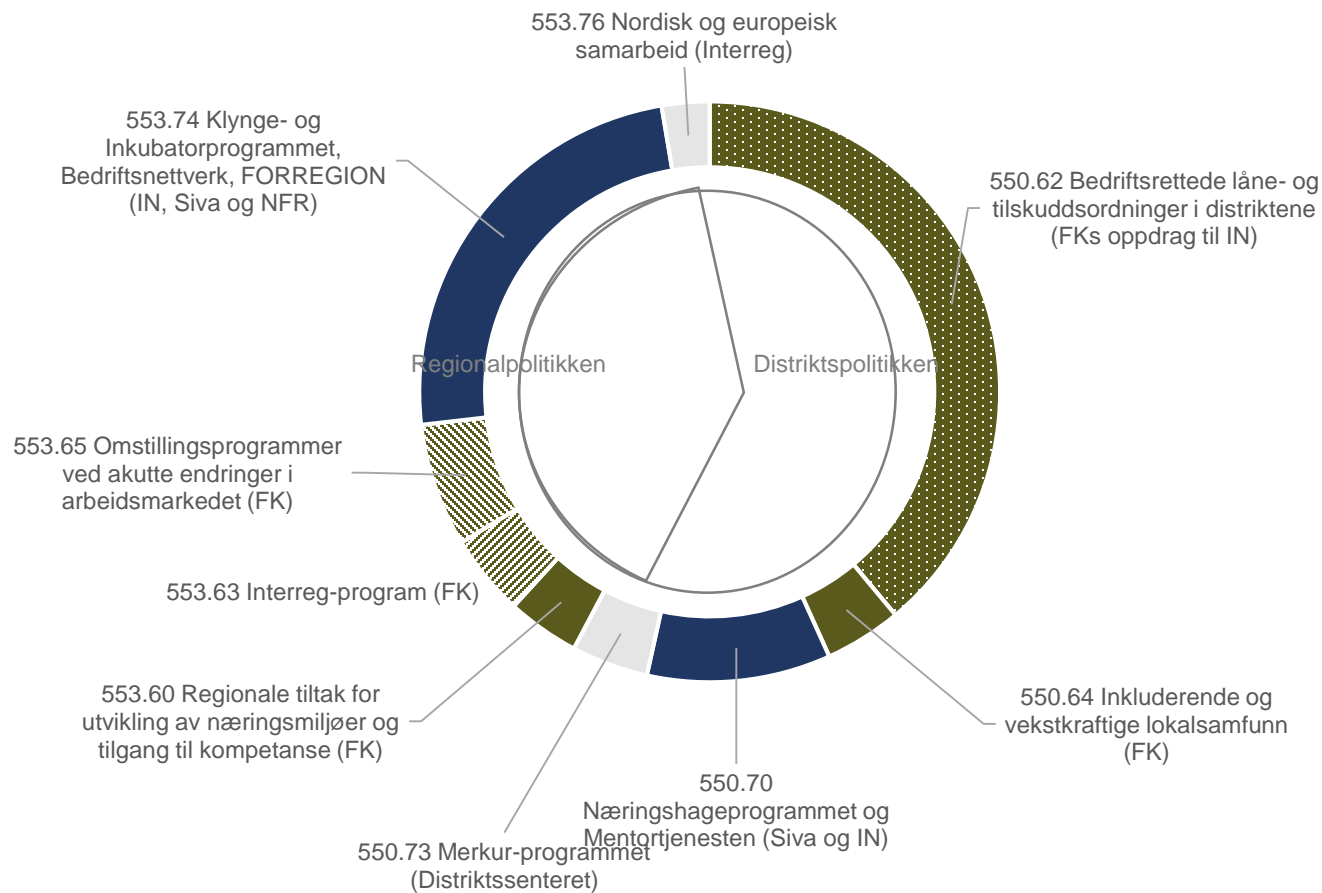
2) Samspillsdatabasen har ikke informasjon om utrednings- og tilretteleggingstiltak som i dag forvaltes av fylkesmannen og er derfor holdt utenfor. Dette er imidlertid besluttet overført til fylkeskommunene og inngår derfor i «offensiv regionalisering».

3) For Innovasjon Norge: D – Distriktsoppdraget; I – Innovasjonsoppdraget; L – Landbruksoppdraget. Lån er holdt utenfor.

4) Tildelinger fra Regionale forskningsfond varierer betydelig fra år til år. I figuren er et gjennomsnitt av alle tilgjengelige år benyttet for å gi et bedre bilde av regionale forskjeller.

Fylkeskommunens midler til næringsfremme – p.t. del av distriktpolitikken

Fordeling på poster under programkategori 13.50. Kap. 550 og 553. Budsjettforslag for 2019

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Noter: De grønne andelene indikerer midler som overføres til eller via fylkeskommunene. Skraveringer indikerer midler som går til et særskilt formål. Kap. 550, post 62 forvaltes av Innovasjon Norge på oppdrag fra fylkeskommunene. De blå andelene er midler som går direkte til nasjonale virkemiddelaktører som forvalter økonomiske virkemidler innenfor regional- og distriktpolitikken. De grå andelene er midler direkte til de gjeldende ordningene. Merkur-programmet består av en kompetanseutviklings- og en investeringsstøtteordning for de minste dagligvarebutikkene i distriktene.

